

tüited haber bülteni

BASINA AÇIKLAMA

Tarih: 25.Eylül.1977
Sayı : 21

TÜTED Genel Başkanı AYKUT GÖKER,
KİT'lerde çalışanların ikramiye
sorunlarına ilişkin olarak 25
Eylül 1977 günü basına
aşağıdaki açıklamayı yaptı.

Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Çalışanların İkraniye Sorunu

Kamu İktisadi Teşebbüslerinde çalışan personele 440 sayılı yasanın 30.maddesi uyarınca verilmesi hükme bağlanan ikramiyeler yerine, İktisadi Devlet Teşekküllerine ait personel rejini yeniden düzenleninceye kadar, 7244 sayılı kanunun esasları dahilinde 3659 sayılı kanunun 4621 sayılı kanunla değiştirilmiş bulunan 13. maddesinin (C), (E) ve (G) fıkralarınca verilmesi hükme bağlanmış bulunan ikramiye, prin ve tenettüler verilmekte idi.

15.8.1977 tarihinde kabul edilen 468 sayılı kanunun değiştirilmesine ilişkin 2102 sayılı kanun ile, K.İ.T.lerde verilen ikramiyelere ilişkin yeni hükümler getirilmiştir. Bu yasa ile K.İ.T.lerin denetlenmesi için 15 Cumhuriyet Senatosu üyesi ve 35 Milletvekilinden oluşan bir "Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonu" kurulmuş, "K.İ.T. personeline 440 sayılı kanunun 30. maddesi ile geçici 7. maddesinde öngörülen hakların verilebilmesi için T.B.M.Meclisince bu teşebbüslerin, bilançolarla netice hesaplarının tasvibedilmiş; genel görüşmeye tabi olanların görüşmelerinin tamamlanmış olması gerekir" hükmü getirilmiştir. T.B.M.Meclisinde K.İ.T.lerin bilançolarının görüşülmesi en az üç yıl sürmektedir. Bu hüküm ile hakedilen ikramiye, prin ve tenettülerin ödemesi üç yada daha çok yıl ertelenmiş olmaktadır.

K.İ.T.lerde çalışanlara verilen ikramiye, prin ve tenettülerin karlılık esasına göre verilmediği bilinmektedir. Esasen fiyatları Bakanlar Kurulunca tesbit edilen mal ve hizmetlerin üretim ve satışı ile uğraşan personelin bu fiyatlar sonucu doğan kar yada zarardan sorumlu tutulanayacağı açıktır. Nitekim 440 sayılı yasanın 30. maddesinde "Karlarından, yukardaki fıkra gereğince, ikramiye olarak ayrılacak meblağlar bir aylık maaş veya ücret tutarında ikramiye verilmesine yetmeyen teşekküllerle fiyatları Bakanlar Kurulunca belli edilen mal ve hizmetlerin üretimi veya satışı ile uğraşan teşekküllerin her çeşit personeline ne suretle ikramiye verileceği hususu tüzükte gösterilir" denilmekle ikramiye verilmesinde tek kıstasın karlılık olmadığı açıkça belirtilmiştir. Yine aynı maddede "Görevlerinde olağanüstü gayret göstermek suretiyle karlılık veya verimliliği arttıranlara veya işletme faaliyetlerinde yararlı buluş getirenlere yönetim kurulunun teklifi ve ilgili Bakanlığın onayı ile üç aylık ücret tutarına kadar ikramiye verilebilir" hükmünden de görülebileceği gibi

ikramiye verilmesi için tek kıstas K.İ.T.lerin bilançolarını karla kapatmaları değildir, verimliliği arttırmak, yararlı buluş getirmek de karlılık kadar önemli kıstaslardır.

K.İ.T.lerde ikramiye, prim ve tenettü verilmesinin tek dayanağı karlılık olmadığına göre bu personelin haklarının verilebilmesi için bu teşebbüslerin bilanço ve hesaplarının T.B.M.Meclisince tasvip edilmiş olmasını şart koşturmak, hak edilen bir alacağın ödenmesini, gereksiz yere, belirsiz bir süre ertelemektir.

Kanunun üzerinde durulması gereken bir başka yönü de yetki gaspıdır. 440 sayılı yasa gerek 1 maaş tutarındaki ikramiye gerekse 3 maaş tutarındaki ikramiyenin yönetin kurulu teklifi, ilgili Bakanın onayı ile verileceğini belirlemiştir. 2102 sayılı kanun ile getirilen kazanılmış hakların verilebilmesi için bilanço ve netice hesaplarının T.B.M.Meclisince tasvibedilmiş olması hükmü, 440 sayılı yasa ile yönetin kurulları ve ilgili Bakanlara verilmiş olan yetkinin kullanılmasını engelleyici niteliktedir. Yine 440 sayılı yasa üç aylık tutarının üzerinde (6 aylık ücret tutarını aşmamak üzere) ikramiyeye layık görülenler için Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu hükmünü getirdiği halde söz konusu sınırlayıcı hüküm ile Bakanlar Kurulunun bu yetkisinin kullanılması da fiilen engellenmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar MC iktidarının çalışanların kazanılmış haklarını ödemek için nasıl akıl almaz yollara başvurabileceğini göstermektedir. Ancak unutulmaması gereken bir başka nokta da bu yasa önerisinin MC'nin etkin olmadığı Cumhuriyet Senatusunda süresi içinde görüşülmediği için kesinleşmiş olmasıdır.